

וְנִרְאָה דְּזֵהוּ נָמִי מַה שֶּׁאָמַר מֶרֶן הַגִּר"ח זצ"ל [למֶרֶן הַחֲפֶץ חַיִּים זצ"ל, שֶׁסִּיפֵר לוֹ שֶׁנִּשְׁאָל מַה הָיוּ תוֹכֵן הַמִּשְׁנִיּוֹת הַרְבּוֹת שֶׁהָיוּ בְּיַד הַקִּדְמוֹנִים לִפְנֵי שְׂרָבִי צִמְצָם וְסֹדֶר אֶת הַשֵּׁשֶׁה סִדְרִים, וְהַשִּׁיב הַח"ח כִּי דְבָרֵי חֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת כּוֹלֵל הָאֲתֵרוֹנִים וּמַחְלֻקוֹתֵם בְּבִיאוֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כִּכְר הָיוּ לְעוֹלָמִים וּמִפּוֹרְשִׁים וּמִפּוֹרְטִים הָיוּ בָּאֵלּוּ הַמִּשְׁנִיּוֹת, וְאֵהָא הַגִּיב הַגִּר"ח זצ"ל] שֶׁהַכֹּלֵל שָׂאֵל וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים נֹאמַר עַל דְּבָרֵי חֲכָמֵי הַש"ס, אֲבָל לֹאמַר כֵּן אֵף עַל אֲתֵרוֹנִים זֶהוּ דְּבַר קֶשֶׁה⁷. עַכ"ד⁸.

7. וְע"ע בְּאֵר הַגּוֹלָה לְמַהֲר"ל [בְּאֵר הָרַאשׁוֹן] וז"ל "וַיֵּשׁ לָךְ לְדַעַת כִּי דוֹקָא בְּמַחְלֻקַּת ב"ש וּב"ה אָמְרוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְּבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים" וכו', עַכ"ל, עֵינֵי דַעַל שֶׁאֵר מַחְלֻקוֹת בֵּין הַחֲכָמִים אָמְרֵי בַּחֲגִיגָה דָּף ג': "נִתְּנוּ מִרְעָה א'".

וְאֵף דְּבִגִּיטִין דָּף ו': בְּמַח' ר' אֲבִיתֵר ור' יוֹנָתָן נָמִי אָמְרֵי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דָּא"ח, צ"ל דְּשָׁנִי הֵתֵם מִשּׁוֹם דְּהִיָּה עַל מַעֲשֵׂה א', עֵינֵי הֵיטֵב מַהֲר"ל בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים אֲבוֹת פ"ה מִי"ז שֶׁהָאֲרִיךְ בִּזְהָ. אִוֹלֵם רִש"י בְּכַתּוּבוֹת דָּף נ"ז. ד"ה הָא קִמ"ל, כְּתֵב כֵּן עַל פְּלוּגְתָּא דְּאִמּוּרָא, וְכ"ה בְּרִיטֵב"א עִירֻבִין דָּף י"ג:.

8. מִפִּי הַגִּר"מ שְׁלִיט"א בִּשְׁם אֲבִיו מֶרֶן הַגִּר"י זצ"ל. וְעֵינֵי דוֹגְמָא לְדְבָרֵי הַחֲפֶץ חַיִּים בַּחֲדוּשֵׁי הָרַאב"ד לְבַבָּא קִמָּא דָּף י'.

וּבִסְפֵר הַחֲפֶץ חַיִּים חֵייו וּפְעָלוֹ [כִּרְך' ג' סוֹף פֶּרֶק פ"ט ע"מ תַּתִּי"ד] הֵבִיא כֵּן בִּזְה"ל "נִעְנָה הַגִּר"ח ס, שְׁלִפִי דַעַתוֹ יִשְׁנֹו הַבְּדֵל יִסּוּדֵי בֵּין דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ וז"ל שֶׁנִּקְבְּעוּ בְּתַלְמוּד לְבִין דְּבָרֵי הַחֲכָמִים שְׁבָאוֹ אַחֲרֵיהֶם. חֲשִׁיבוֹתֵם וְעִדִּיפוֹתֵם שֶׁל חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד מוֹגֵדֶרֶת בִּזְהָ, שְׁבִיחַס לְדְבָרֵיהֶם נֹאמַר הַכֹּלֵל הַיִּסּוּדִי 'אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְּבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים', בַּעוֹר שְׁבִיחַס לְדְבָרֵיהֶם שֶׁל הַגָּאוֹנִים, הָרַאשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים אֵין כֹּלֵל זֶה קִיִּים. כֶּשֶׁם שִׁשְׁנָה הַגִּדְרָה שׁוֹנָה וְעִדִּיפָה לְדְבָרֵי תוֹרָה כִּלְפֵי דְבָרֵי קִבְלָה וְלַתּוֹרָה שְׁבִכְתֵּב כִּלְפֵי תוֹרָה שְׁבַעֲלָ פָה, כֵּךְ יִשְׁנָה הַגִּדְרָה אַחֲרֵת לְדְבָרֵי חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד כִּלְפֵי הַחֲכָמִים שְׁבָאוֹ אַחֲרֵיהֶם", עַכ"ל. וְע"ע קוֹבֶץ אֲגֵרוֹת חֲזו"א ח"ג מ' ב' "וְעֵינֵי חֲגִיגָה ג' ב' שְׁמָא יֹאמַר אָדָם הֵיֵאךְ אֲנִי לֹמֵד תּוֹרָה מֵעַתָּה כו', וְזֶה קָאִי גַם עַל הָרַאשׁוֹנִים גַּם עַל הַגִּרְסָאוֹת".

וְעֵינֵי עוֹד תְּשׁוּבָה לְבַעַל הַחַוּוֹת דַּעַת, הוֹעַתְקָה בִּסְפֵר דַּעַת קְדוּשִׁים הַלְכוֹת טְרִיפוֹת, בַּעֲנִין תִּרְתִּי לְרִיעוּתָא בְּטְרִיפוֹת וז"ל "וְהִיָּה הַדְּבַר תְּמוּהָ בַּעֲנִי מֵאֵין הָרַגְלִים לֹמֵד בְּדָבָר שֶׁהַפּוֹסְקִין חֲלֻקִּין הִוִּי רִיעוּתָא אֵף דֶּהֲלַכְתָּא שְׁכֶשֶׁר, בְּשִׁלְמָא בְּדָבָר שֶׁנִּחְלָקוּ תְּנָאִים וְאִמּוּרָאִים שִׁיךְ לֹמֵד זֶה, כִּי בּוּדָאִי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דָּא"ח כְּפִירִש"י כְּתוּבוֹת דָּף נ"ז. ד"ה הָא קִמ"ל, וְהֵם הָיוּ בְּקִיאִים בְּטַבְעִיּוֹת מִסּוּד ה' לִירָאִיו כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ עַד ג' שְׁנִים בְּתוֹלוֹתֶיהָ חֲזוֹרִין, וְכִיּוֹן דְּלַחַד תְּנָא אוֹ אִמּוּרָא טְרַפָּה הוּא שְׁא"י לַחֲיוֹת אֵף דְּלֹא קִי"ל כּוֹוֹתִיהָ מ"מ וְדָאִי דְּחֻלִּי וְרִיעוּתָא גְּדוֹל הוּא וְקִרּוֹב לִיטְרָף מַחְמָתוֹ, עַל כֵּן מִצְטָרֵף לְתִרְתִּי לְרִיעוּתָא, אֲבָל דְּבַר שֶׁהַפּוֹסְקִים חֲלֻקִּין שֶׁהֵם אֵינֶם בְּקִיאִים בְּטַבְעִיּוֹת רַק שֶׁהִיָּה לָהֶם אִיזָה הוֹכַחָה מִהַש"ס, וְכִיּוֹן דְּלֹא קִי"ל כֵּן וְנִסְתֵּר הוֹכַחָה שְׁלֵהֵן א"כ מִגִּין אֲנִי יוֹדְעִין שְׁדָבָר זֶה חֲלִי שְׁקִרּוֹב לִיטְרָף מַחְמָתוֹ שֶׁנִּחְשְׁבִיָּהוּ לְרִיעוּתָא" עַכ"ל. [וְע"ע מַה שֶׁהָאֲרִיךְ הַגָּאוֹן זצ"ל בַּעֲנִין אִוָּדָא"ח בְּנַחֲלַת יַעֲקֹב פֶּרֶשֶׁת יִתְרָן]. וְע"ע אֲגֵרוֹת מִשֶּׁה יו"ד ח"ב סִימָן ע' שֶׁאַחֲרֵי תַתִּימַת הַתַּלְמוּד אֵף הַגָּאוֹנִים לֹא שִׁיךְ שִׁיחֲדָשׁוּ דְּבַר שְׁלֹא נִמְצָא בְּגַמ' בְּסִבְרָתָם בְּדָבָר טַבְעִי.